

Sonja Kurki, JAMK, ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajakoulutus, kehittämistyö 16.1.2014

NUORTEN AIKUISOPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA OPISKELUSTA JA OHJAUKSESTA

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajakoulutuksen kehittämistyöni on tehty osaksi keskisuomalaisen aikuisopiston koulutushankkeen loppuraportointia. Olen tehnyt tutkimuksen oppilaitoksen ja hankkeen ulkopuolisena henkilönä kiinnostuttuani opintojen verkostoharjoittelussa kuulluista nuorten aikuisten koulutuksen ja ohjauksen haasteista. Sain lokakuussa 2013 oppilaitokselta ja hankkeen projektipäälliköltä luvan ja mahdollisuuden toteuttaa tutkimuksen. Kuvaan artikkelissa millaisen esitiedon ja sen pohjalta valitun teemahaastattelun toteutin loka-marraskuussa 2013 sekä millaisia tuloksia ja viitteitä havaitsin viiden nuoren aikuisen taustoista ja kokemuksista koulutusprojektiin liittyvinä kokemuksina.

Taustaa

Aikaisempaa tutkimusta opintojen keskeyttämisestä

Koulutusalan tutkimuksissa on tarkasteltu jo vuosikymmenien ajan opintojen edistymistä etenkin keskeyttämisen näkökulmasta. Opintojen keskeyttäminen on käsitteenä moniulotteinen, ja sen tulkinta riippuu näkökulmasta tai vaikutuksista (yhteiskunnallinen taloudellinen vaikutus, ja keskeyttäjälle voi olla epäonnistumisen kokemus) (Kouvo, Stenström, Virolainen & Vuorio 2011, 18). Tinton mallissa keskeyttäminen nähdään pitkäaikaisena vuorovaikutusprosessina opiskelijan akateemisessa ja sosiaalisessa systeemissä, johon yksilön ja instituution välinen epätasapaino johtaa. Keskeyttämiseksi katsotaan yleensä oppilaitoksesta eroaminen siirryttäessä esimerkiksi toiseen oppilaitokseen, työelämään tai työnhakijaksi joko pakotettuina (esimerkiksi ei riittäviä valmiuksia) tai vapaaehtoisina (toiseen oppilaitokseen siirtyminen). (Kouvo ym. 2011, 19-20.) Opintojen määräaikaisen keskeyttämisen on todettu usein ennakoivan lopullista keskeyttämistä.

2000-luvulla keskeyttäminen nähdään ongelmallisena, mutta myös osana normaalia ja lähes rutiniinomaista nuorten toimintaa. Ongelmallisuus on ristiriidassa nuorten omien toiveiden kanssa yksilöllisestä, omassa tahdissa etenemisestä. (Kouvo ym. 2011, 14.) Näen tärkeänä Vehviläisen (2008, 31) näkökulman, että keskeyttäminen voi olla pakotie tai selviytymisstrategia pois ahdistavasta opiskelusta ja koulusta. Silloin opiskelija ei pyri irtautumaan yhteiskunnasta vaan koulusta.

Koulutusalan viimeisten parin vuosikymmenen aikana on tehty runsaasti Opetushallituksen kehittämishankkeita ja työhallinnon ESR-koulutushankkeita. Niillä lienee pyritty osittain koulutettavuuskysymyksen ratkaisuun sekä ongelmallisiksi tyypiteltyjen opiskelijoiden opintojen keskeyttämisen ehkäisyyn tukemalla ja auttamalla heitä (Vehviläinen 2008, 32, 40). Vehviläinen (2008, 21, 56)

puhuu heikommin menestyvien ja kouluallergisten nuorten leijumisesta. Se tarkoittaa nuorten vaikeutta kiinnittyä mihinkään todellisen sitoutumisen puuttuessa. Vehviläinen kuvaakin tällaisten nuorten hyötyvän työvaltaisista tutkinnoista tai osatutkinnoista työelämäjaksoihin yhdistettynä. Ammatillisessa koulutuksessa suurin riskitekijä on heikko motivaatio (Kouvo ym. 2011, 30).

Dialoginen yhteistoiminta ja minäpystyvyys

Pitkän opetus- ja ohjausalan kokemuksen omaavan Pirkko Nurmen (2009) väitöskirjatutkimuksessa Opettajan dialogisuus ja opettaja kouluhyvinvoinnin edistäjänä käsitellään dialogista yhteistoimintamallia ammatillisella toisella asteella. Tärkeiksi asioiksi nousevat opetushenkilöstön autenttinen läsnäolo eli todellinen toisen ihmisen tarpeiden kohtaaminen, mikä edellyttää ohjaajalta dialogisuutta. Nurmi määrittelee koulun dialogisuuden ja autenttisuuden pienimmäksi rakenneosaksi ja säätelijäksi yksittäisen kahdenvälisen kohtaamisen. (Nurmi 2009, 113, 126.) Arjessa ohjaaja ohjausdialogissa osallistuu opiskelijoiden asioiden käsittelyyn ja suhtautuu neutraalisti opiskelijoiden kanssa vuorovaikutuksessa saamaansa harvemmin myönteiseen kuin kielteiseen palautteeseen. Ohjausdialogissa tärkeää on kannustamisen ilmapiiri. Kannustamisen keinoina Nurmi pitää myönteistä kirjallista palautetta sekä neuvomista ja oppimisen auttamista. (Nurmi 2009, 93, 105.)

Pelkästään ohjaajien kanssa koettava dialoginen vuorovaikutus ei kannattele opiskelijaa opinnoissa. Tutkimuslöydöksiä on se, että opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden toisten opiskelijoiden kanssa sitouttavan opintoihin (Kouvo ym. 2011, 29, 34).

Partanen (2011) on tutkinut aikuisopiskelijoiden minäpystyvyyttä. Minäpystyvyys kehittyy läpi elämän vuorovaikutuksessa sosiaaliseen ympäristöön ja etenkin suhteessa ihmisen taitoon reflektoida itseään minimoiden tai unohtaen kokemuksia, jotka ovat ristiriidassa uskomuksien kanssa ja pitäen merkittävänä ja muistamisen arvoisina uskomusten kanssa yhteneväisiä kokemuksia. Banduran teoriaan minäpystyvyydestä liittyy myös pystyvyys- ja tulosodotukset, joilla on merkitystä opiskelijan arvioidessa kykyjään ja mahdollisuuksiaan tehdä jotain sekä mitä tästä toiminnasta seuraa. Minäpystyvyyden kokemus vaikuttaa aikuisopiskelijan tavoitteiden asettamiseen ja oman suoriutumiskyvyn arviointiin. Mikäli opiskelija ei usko kykyihinsä toimia tai saada aikaan tuloksia, niin hän ei myöskään tavoittele niitä. Päinvastaisessa tilanteessa vahva usko auttaa suuntaamaan toimintaa tavoitteiden saavuttamiseen. (Partanen 2011, 17, 20-23.)

Koulutusprojekti ja nuoret aikuiset koulutusryhmänä

Tutkimukseni koulutusprojektin tavoitteena on edistää 20-30-vuotiaiden työttömien nuorten aikuisten ammatillisen polun rakentumista sekä parantaa työttömien ja palkkatukityössä toimivien nuorten aikuisten mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille ammatillista osaamista lisäämällä. Tähän pyritään tehostetun aikuisohjauksen ja koulutuspalvelujen avulla. Projektia tehdään yhteistyössä paikallisen työ- ja elinkeinokeskuksen kanssa työvoimapolitiittisena koulutuksena. Ammatilliseen koulutukseen on valittu 83 henkilöä hakuhaastatteluilla. Koulutusta järjestetään henkilökoh- taisten tarpeiden mukaan vuosina 2012-2014.

Koulutusprojektissa pyritään luomaan uudenlaista ohjaustoimintaa ennen varsinaisia opintoja ole- valla ohjaavalla jaksolla sekä vastuukouluttajan ja opinto-ohjaajan työparityöskentelyllä sekä tehos- tetulla työssäoppimisen aikaisella ohjauksella sekä motivaatio- ja/tai oppimisvaikeuksien tuella. Koulutusryhmiä on viisi, ja ne edustavat neljää eri koulutusala (tekniikan ja liikenteen, kaupan ja hallinnon, matkailu-, ravitsemis- ja talousala sekä sosiaali- ja terveystieteet), joilla opiskelijat voivat suorittaa joko tutkinnon tai tutkinnon osia. Koulutussisällöt ja kesto voivat vaihdella eri opiskelijoil- la paljonkin, ja siksi henkilökohtaistaminen on tärkeä osa opintojen suunnittelussa ja toteuttami- sessa. Koulutusryhmien opiskelijamäärä oli aloitettaessa 16-19 opiskelijaa.

Nuorten aikuisopiskelijoiden opintopolku ja työelämäkokemus

Projektin loppuraporttia varten sekä tutkimushaastatteluni pohjaksi sain käyttööni koulutushank- keen opiskelijoiden hakuhaastattelukirjaukset sekä projektin opiskelijoiden ryhmäkohtaiset seuran- tatiedot tietosuojasysteemin nimittämiksi ja juoksevilla numeroinnilla muutettuina. Tämän vuoksi pys- tyin yhdistämään esimerkiksi keskeyttäneen henkilön kohdalle merkityn syykoodin ja hänen haku- haastattelutietonsa aikaisemmista keskeyttämisistä.

83 haastattelusta (kirjaustiedot vaihtelivat jonkin verran yksityiskohtien suhteen) koulutus- ja ammatillisten taustoista keräämiäni tietojen valossa projektin opiskelijoista suurin osa on iältään 19- 28-vuotiaita suomalaisia. Maahanmuuttajia on 13 %. Opiskelijoiksi valituista valtaosalla (80 %) on peruskoulupohja ja lukio tai ylioppilastutkinto 15 %:lla. Jonkin ammatillisen tutkinnon heistä on suorittanut 21 henkilöä (25 %; alan vaihtamista miettivä tai osatutkintoja alalta hakevia), kun taas yhden tai useamman aikaisemman koulutuksen keskeyttäneitä oli 68 %. Kaikilla aloilla oli eniten kerran keskeyttäneitä, ja sukupuolesta johtuvia vaihteluita keskeyttämisten määrässä oli vain sukupuolisidonnaisilla aloilla. Toisaalta aikaisemmin keskeytettyjen tutkintojen jatkamista tai

tutkinnon loppuun tekemistä kertoi tavoittelevansa lähes 20 %. Vähintään yhden vuoden työkokemus oli 32 %:lla, alle vuoden 40 %:lla ja 28 %:lla ei ollut lainkaan työkokemusta. Haettuun koulutusalaan tai siihen liittyvää työharjoittelua tai työelämävalmennusta oli 31 %:lla hakijoista. Erityisen tuen tarpeen kirjauksia oli tehty seitsemälle (8 % valituista).

Hankkeessa opintonsa päättäneet ja keskeyttäneet lokakuussa 2013

Hankkeessa aloittaneista 83 nuoresta aikuisesta tarkasteluajankohtana lokakuussa 2013 opintonsa päättäneitä oli 11 (13,3 %) ja opintojaan vielä jatkavia noin puolet (50 %). Keskeyttäneitä oli samana ajankohtana 31, joista naisia 52 % ja miehiä 48 % eli yhteensä 37 % hankkeessa aloittaneista 83 henkilöstä.

Koulutusaloista eniten keskeyttäneitä on tekniikan ja liikenteen ryhmässä, josta puolet aloittaneista on keskeyttänyt opintonsa. Muilla aloilla keskeyttämisten määrät vaihtelevat 29-42 %:iin. Hankkeessa 31 keskeyttäneestä yli puolet (17) ovat nuorimpia 18-22-vuotiaiden ikäryhmässä. Heidän osuutensa kaikista hankkeessa aloittaneista on noin 45 %. Keskeyttämisten pääsyinä ovat poissaolot, psyykkisen terveyden ongelmat tai elämäntilanne. Vertaillen projektissa opintonsa 31 keskeyttäneitä hakuvaiheen haastatteluissa kysyttyyn opintojen keskeyttämiseen totesin, että nyt keskeyttäneistä oli 24 eli 77 % aikaisemmat opintonsa keskeyttäneitä (kerran 39 %, kaksi kertaa 26 % ja kolme kertaa 13 %). Nyt keskeyttäneistä vain seitsemän (23 %) ei ollut aikaisemmin keskeyttänyt opintoja. Neljällä nyt keskeyttäneellä oli hakuhaastattelun yhteydessä maininta erityisen tuen tarpeesta.

Lokakuussa 2013 hankkeessa opintonsa 11 päättäneestä (13 % aloittaneista) yksi on suorittanut ammatillisen tutkinnon loppuun, kaksi hakeutuu muuhun koulutukseen, yksi muuttaa alueelta työllistymisen tai koulutuksen vuoksi, yksi on solminut palkkatukityösuhteen ja yksi vakinaisen työsuhteen. Koulutushankkeessa opinnot päättäneistä yhdestätoista yli puolet on siis työllistynyt.

Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa oli kuusi pääteemaa (koulutuksellinen tausta, opintojen aloitus ja ohjaus, opintojen aikainen ohjaus ja edistyminen, opintojen päätöksen saaminen tai keskeyttäminen, opiskeluryhmän merkitys opinnoissa ja tulevaisuus). Teemat liittyivät opiskelukokemuksiin, ohjauksen toimijoihin, käsityksiin opintoja edistävästä ja haittaavista tekijöistä sekä ryhmästä. Tein koehaastattelun ja joitakin muokkauksia ennen varsinaisia haastatteluja.

Tarkoitukseni oli selvittää teemahaastattelulla ja pienellä otannalla koulutushankkeen opinto-ohjaajien kautta haastateltaviksi ilmoittautuneiden neljän koulutusalan opintonsa päättäneiden, jatkavien ja keskeyttäneiden kokemuksia yhteensä 10 opiskelijalta (2/ryhmä). Alunperin tavoitteeni oli saada opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseen liittyvää tietoa vertailemalla opinnot keskeyttäneiden, päättävien ja vielä jatkavien käsityksiä ja kokemusta opiskelusta ja saadusta ohjauksesta koulutushankkeen aikana. Näkökulma muuttui haastateltavien lopullisen määrän (5) vuoksi ja koska haastateltavat olivat yhtä keskeyttänyttä lukuun ottamatta opintonsa päättäneitä tai juuri päättämässä olevia. Haastatellut edustavat kaikkia neljää eri koulutusala.

Haastatteluista neljä tehtiin kasvokkain ja yksi puhelinhaastatteluna marras-joulukuussa 2013. Haastattelujen toteutuminen vaati yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta lukuisia yhteydenottoja. Haastatteluissa en kuitenkaan huomannut vastahakoisuutta olla haastateltavana tai pohtia omia opiskelukokemuksia. Haastatteluja ei nauhoitettu, koska kyseessä ei ollut varsinainen opinnäytetyö. Kirjoitin kuitenkin mahdollisimman paljon suoria sitaatteja haastateltavien puheista lomakkeelle. Strukturoituja teemoja käytiin jokaisessa haastattelussa läpi pitkälti samalla tavalla. Kukin haastattelu kesti 43 minuutista tuntiin.

Analysointi

Teemahaastattelujen vastaukset kokosin yhteen teemoittain tekstinkäsittelytiedostoon, josta tein esiin nousevista asioista ensin yhteenvetoja, koodaamalla kokemuksia väreillä, ryhmittelemällä tekijöitä ja tyypittelemällä esimerkiksi opintojen edistymistä tai sitä haittaavia tekijöitä hankkeen opintopolun eri vaiheissa. Tästä pääsin etsimään aineistoa kuvaavia yläluokkia, joita pyrin myös jalostamaan yhdistelemällä niitä toisiinsa ja miettimällä kunkin yläluokan alaluokkia. Vaikuttavia tekijöitä luokitellessa kokosin myös aineistosta taulukon opiskelijoiden kertomista opiskeluun ja ohjaukseen vaikuttavista tekijöistä opintojen aloittamisesta päättämiseen tai keskeyttämiseen. Näin sain 10 yläluokkaa: oppimisen ohjaaminen, ohjauksen työnjako, henkilöstön osaaminen ja ammattitaito, tuen saamisen vaste, riittävä tieto, valinnaisuus, suoritustavat ja -aikataulut, sosiaalinen tuki, henkilökohtaiset tekijät ja toimijuus. Näistä sain tiivistettynä neljä tekijää alatekijöineen.

Tulokset

Haastatteluaineistosta tiivistämäni neliapilamainen kuvio 1 hahmottaa haastateltavien ohjauksen kokemuksissa korostuvaa ohjauksen toimijoiden ja dialogisen toimintamallin yhteyttä haastateltavasta itsestään johtuviin tekijöihin sekä opiskeluryhmän vaikutusta opiskeluun ja ohjaukseen.

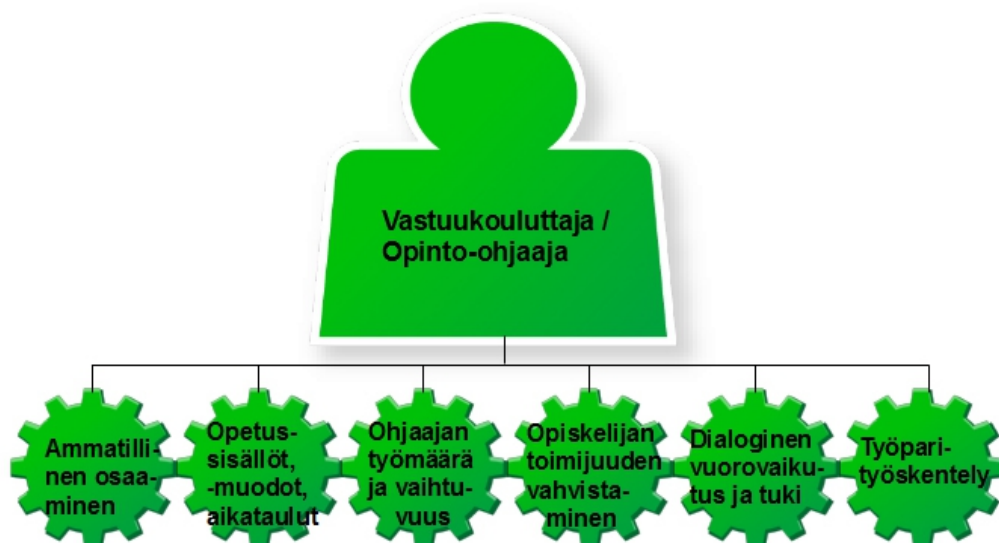

Kuvio 1. Ohjaamisessa vaikuttavat tekijät projektin opiskelijoiden kokemina

Tässä artikkelissa keskityn ohjauksen toimijoihin ja dialogiseen toimintamalliin. Henkilökohtaisista ja opiskeluryhmän tekijöistä saatuja tuloksia alakohdineen kuvaan keskeisin osin.

Ohjauksen tärkeät toimijat: vastuukouluttaja ja opinto-ohjaaja

Opiskelijoiden kokemuksissa tuli esille viisi ohjauksen toimijoihin liittyvää tekijää, joiden koettiin vaikuttavan opetukseen ja ohjaukseen. Nämä olivat ohjaajan ammatillinen osaaminen, dialoginen toimintamalli, opiskelijoiden toimijuuden mahdollistaminen ja tukeminen, vaihtuvuus ja työmäärä sekä työparityöskentely (kuvio 2). Haastateltavat korostivat vastuukouluttajan merkitystä opintojen ohjaamisessa ja etenkin tutkinnon suorittamisessa. Opinto-ohjaajaan viitattiin harvemmin, jolloin ohjaus liittyi yleensä opintojen aikaiseen vaikeaan elämänvaiheeseen tai henkilökohtaisiin asioihin.

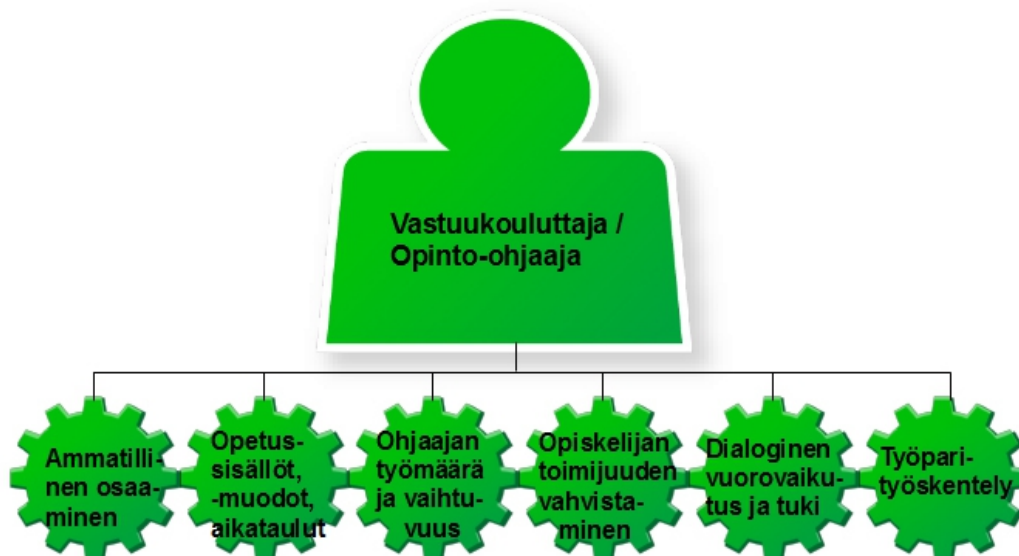

Kuvio 2. Ohjauksen toimijoihin liittyvät tekijät

Keskiössä ohjaajan ammatillinen osaaminen ja dialoginen toimintamalli

Ohjauksen toimijoiden ammatillinen osaaminen opintojen eri vaiheissa nousi aineistossa keskeiseksi osa-alueeksi, ja se liittyi vahvasti dialogiseen vuorovaikutukseen, tukeen ja toimintamalliin. Opiskelijat arvostivat oppilaitoksen, koulutusrakenteen ja sisältöjen tuntemusta niin alaan liittyviin kysymyksiin vastaamisen varmuutena kuin opintojen suunnittelun ohjaamisessa sekä opiskelijälähtöisessä ja yksilöllisessä ohjaamisessa. Samoin tarkoituksenmukaisia ja toimivia opetus- ja ohjausmuotoja kiiteltiin niiden antamien motivaation ja haasteiden vuoksi.

Ohjauksesta kerrottaessa kuvailtiin dialogista toimintamallia. Sen kerrottiin olevan ohjaajan helppoa lähestyttävyyttä vaikeissa tai kielteisävytteisissäkin asioissa, parhaimmillaan opiskelijälähtöistä motivoimista, kannustamista sekä tasavertaista vuorovaikutusta. Positiivisen ja silti realistisen palautteen sekä kriittisen palautteen koettiin lisäävän opiskelumotivaatiota, yksilöllistä kasvua ja ammatillista kehittymistä. Projektin ohjaajien toimintatapaan oltiin aikaisempia opintoja tyytyväisempiä, etenkin kahdenkeskisiin keskusteluihin opintojen ja näyttöjen ajoittamisesta sekä suoritustavoista. Onnistuneesti luotu matala yhteydenottokynnys mahdollisti kokemuksen nopeista vastauksista.

Kuvio 2. Ohjauksen toimijoihin liittyvät tekijät

Ohjaajan pysyvyys ja työ määrä sekä työparityöskentely

Haastatteluaineistosta nousi esille yhtenä opiskelijoiden ohjauskokemuksen onnistumiseen vaikuttavana tärkeänä tekijänä ohjaajan pysyminen samana tai vaihtuminen opintojen aikana. Mikäli ohjaaja oli vaihtunut, niin tämän koettiin heikentäneen ohjausta. Toisena haitallisena tekijänä pidettiin ohjaajan liiallista työ määrää, jolla myös selitettiin vähäiseksi koettua ohjausta.

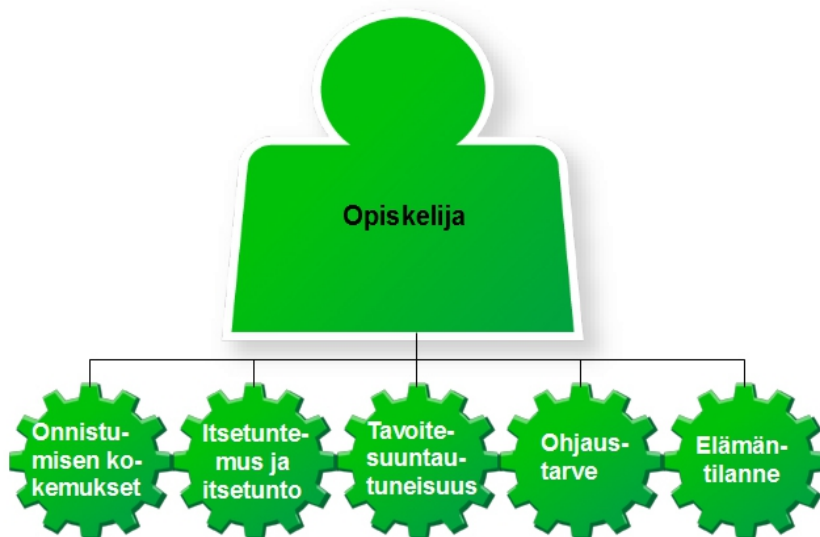
Vastuukouluttajan ja opinto-ohjaajan ohjaustyöskentelyä työparina pidettiin luontevana ja pääosin tarpeellisenä. Sen koettiin näkyneen myös opiskelijalle, koska molemmat olivat tietoisia opiskelijan tilanteesta sekä yhteistyönä, mikä vaikuttaa myönteisesti opiskeluun ja opintojen edistymiseen. Ohjaajien koettiin vaihtaneen tietoa, sopineen ja tehneen esimerkiksi järjestelyjä opiskelijan hyväksi.

Opiskelijat odottavat saavansa olla toimijoita

Opiskelijoiden toimijuuden mahdollistava ja sitä tukeva ohjaus nousi esille haastateltujen kokemuksissa, mutta erityisesti odotuksissa esimerkiksi ohjattavan osallistamisesta. Toimijuuden aito kokemus oli syntynyt henkilökohtaisen suunnitelman tekemisen yhteydessä esimerkiksi valinnaisista opinnoista: kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa opintojensa vaativuuteen sekä opintojensa edistymiseen. Eniten sitä koettiin saadun työssäoppimispaikoilla ohjauksena.

Opiskelijoihin itseensä liittyvät tekijät

Koulutusprojektin opiskelijoiden ohjauksen kokemuksissa tuli vahvasti esille myös heidän oma osuutensa, jonka ymmärrettiin myös vaikuttaneen koettuun ohjaukseen. Kuviossa 3 on kuvattu opiskelijaan itseensä liittyviä tekijöitä: onnistumisen tai epäonnistumisen kokemukset, itsetuntemus ja itsetunto, tavoitesuuntautuneisuus, ohjaustarve sekä elämäntilanne. Nämä esittelen pääpiirteittäin.

Kuvio 3. Opiskelijaan liittyvät tekijät ohjauskokemuksissa

Haastateltavat kuvasivat kokeneensa onnistuneensa opinnoissaan ennen kaikkea työssäoppimisessa. Esille tuli myös se, että omien osaamistavoitteiden koettiin kohonneen hyvien arvosanojen ja kannustuksen vaikutuksesta. Itsetuntemukseen ja sen kehittymiseen viittaavina kuvailtiin omaa persoonallista opiskelutapaa tai ohjauksen hakemista ja vastaanottamista mahdollisine muutoksineen. Hyvin myönteisistä oppimiskokemuksista ja -tuloksista huolimatta vain yksi neljästä haastatellusta kertoi tutkinnon valmiiksi saamisen vahvistaneen itseluottamusta.

Tutkintotodistuksen ja ammatin saaminen oli pääasiallinen motiivi opintojen loppuun suorittamisessa. Myös opiskelun aikaisen elämän rahoittamista työttömyysturvalla pidettiin opintotukea parempana ja opiskelumotivaatioon vaikuttaneena. Opintojen aikainen ohjaustarvetta pidettiin vähäisenä tai tilannekohtaisena. Ohjausta vaativiksi tilanteiksi haastateltavat nimesivät työssäoppimispaikkojen etsimisen, tutkintosuunnitelman tekemiseen ja lukujärjestyksen räätälöimisen, mutta kuvattuja tilanteita oli selvästi enemmän. Ohjaustarpeen ja ohjaukseen hakeutumisen koettiin muuttuneen peruskouluajoista joko oman kehittymisen, tietämisen ja nykyisen myönteisemmän asennoitumisen vuoksi tai koska ohjauspalvelut koettiin matalakynnyksisinä.

Ryhmä tarjoaa tukea ja kiinnittää opiskeluun

Kuvio 4 kuvaa haastatteluaineistosta esiin nousseita ryhmään liittyviä ja opintojen kannalta vaikuttavia tekijöitä. Niitä olivat ryhmän merkitys ja pysyvyys, homogeenisuus ja koko, sosiaalinen vuorovaikutus ja tuki.

Kuvio 4. Opiskeluryhmään liittyvät tekijät ohjauskokemuksissa

Ryhmän merkitystä pidettiin tärkeänä ja jopa olennaisena osana opinnoissa viihtymistä ja opiskeluun kiinnittymistä. Erityisesti tärkeänä ryhmää pitivät opiskelumotivaatiolleen ne, jotka kokivat ryhmänsä olleen hyvä, varsinkin opintojen alussa. Ryhmän hajottamista kuvattiin huonona asiana opiskelumotivaation kannalta. Oma ryhmä koettiin yllättävänkin homogeeniseksi (ikä, samankaltaisuus, sama päätavoite), ja sitä pidettiin merkityksellisimpänä tekijänä me-hengen syntymiseen. Tällöin ryhmän koettiin osanneen käsitellä yhdessä vaikeitakin asioita, antaneen jäsenilleen tukea ja sen, ettei ryhmässä jätetty ketään yksin. Vastuukouluttajan koettiin olleen kuin mallina ryhmähengen avoimuuden, auttamishalun ja helposti lähestyttävyyden kannalta.

POHDINTA

Haastatteluaineiston tulokset kuvaavat pääasiallisesti opintojen onnistunutta toteutumista. Koulutusprojektin kohderyhmä on haastava ohjauksen toimijoille, joilta nuoret aikuiset eivät niinkään odota mitään uusia temppuja vaan tämänkin pienen haastattelututkimuksen perusteella eniten tasavertaisena kohtelemista, aitoa toimijuutta, kannustavaa ja silti realistista mutta kehittävää palautetta.

Mahdollisimman matalakynnyksiset ohjauspalvelut, ohjauksen lähes 24/7 saavutettavuus ja ammatillisen koulutuksen tehostettu työparityöskentely vaikuttaisivat opiskelijoiden mielestä luovan turvallisen ja opiskelijan oppimista kannustavan, dialogisen toimintamallin. Näillä keinoilla ja haastavien tai vaikeiden elämänvaiheiden kohdalla tehostetusti tukien esimerkiksi antamalla aikaa, mutta edistämällä opiskelijan niin halutessa opintojen etenemistä voidaan aikaisemmista keskeyttäjäistään luotsata uusia ammatillisesti päteviä ja työelämään kiinnittyviä nuoria aikuisia.

Opintojen alussa opiskelijan itsetuntemuksen ja psykologisten esteiden tunnistaminen (Partanen 2011, 243) olisi tärkeää. Opintojen aikana opiskelijan minäpystyvyys kehittyy tuetusti ja hänen pystyvyysodotuksensa voimistuvat, ja tulee onnistumisen kokemuksia sekä parhaimmillaan myönteinen kehä onnistumisten ja itsetunnon välillä. Mikäli opiskelija kokee koulutusalan vääränä tai opiskelijan oma fyysinen tai psyykinen terveys ei ole kunnossa, niin opintojen keskeytyminen määrääjäksi tai kokonaan on luonnollista ja opiskelijan parhaaksi. Keskeyttämisistä ohjauksella voitaneen vaikuttaa lähinnä poissaoloista johtuviin syihin.

Tämä tutkimus antoi näyttöä sille, että koulutusprojektissa on kehitetty nuorten aikuisten ohjauspalvelua ja opetusta. Opiskelun tukipalveluiden rooli korostuukin Kouvon ym. (2011, 31) mukaan, kun opiskelijalla on oppimisvaikeuksia ja sosioemotionaalisia ongelmia. Näilläkään käytänteillä ei pystytty ehkäisemään keskeyttämistä opiskelijoilla, joilla on esimerkiksi ensin tai lisäksi tarve saada terveydenhuollon tukipalveluita tai jotka muuttavat paikkakunnalta. Projektissa kehitettyjä hyviä käytänteitä kannattaa käyttää ja edelleen jalostaa Nuorten aikuisten osaamisohjelman koulutusprojekteissa. Ne ovat osa vuonna 2013 voimaan tulleen Nuorisotakuun toteuttamista ja Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimia kehittämishankkeita vuosille 2013-2016.

LÄHTEET

Kouvo A., Stenström M-L., Virolainen, M. & Vuorinen-Lampila, P. 2011. Opintopoluilta opintourille. Katsaus tutkimukseen. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Viitattu 21.10.2013. <http://ktl.jyu.fi/img/portal/20810/G042.pdf?cs=1308212166>

Nurmi, P. 2009. Opettaja kouluhyvinvoinnin edistäjänä. Toisen asteen opettajat dialogisuutensa ja autenttisuutensa sääntelijöinä. Akateeminen väitöskirja. Kuopion yliopisto. Sosiaalipsykologian ja sosiaalipsykologian laitos. Kuopio: Kopijyvä. Viitattu 27.10.2013. <http://wanda.uef.fi/ukuvaitokset/vaitokset/2009/isbn978-951-27-1229-8.pdf>

Partanen, A. 2011. Kyllä minä tästä selviän - Aikuisopiskelijat koulutustarinansa kertojina ja koulutuksellisen minäpystyvyytensä rakentajina. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Viitattu 27.10.2013. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/27071/978-951-39-4273-1.pdf>

Vehviläinen, J. 2008. Kuvauksia koulutuksen keskeyttämisestä. Opetushallitus. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 22.10.2013.

http://www.oph.fi/download/46566_kuvauksia_koulutuksen_keskeyttamsesta.pdf